

REPUBLIKA SLOVENIJA
STATISTIČNI URAD

NAŠ MALI AVTO

Avtomobilska industrija

REPUBLIKA SLOVENIJA
STATISTIČNI URAD

NAŠ MALI AVTO

Avtomobilska industrija

Avtorica: Anja Šulin Košar
Oblikovanje infografik: Matjaž Erker

Publikacija je na voljo na spletnem naslovu: <http://www.stat.si/StatWeb/Catalogue/Index>

Informacije daje Informacijsko središče:

tel. (01) 241 64 04

elektronska pošta info.stat@gov.si

 @StatSlovenija

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

338.45:629.331(0.034.2)

ŠULIN Košar, Anja

Naš mali avto [Elektronski vir] : avtomobilska industrija / [avtorica
Anja Šulin Košar]. - El. knjiga. - Ljubljana : Statistični urad Republike
Slovenije, 2017

ISBN 978-961-239-364-9 (pdf)

1. Gl. stv. nasl.

289310208

UVODNA BESEDA

Avtomobilska industrija je ena najpomembnejših proizvodnih panog v svetu, vendar je v času gospodarske krize tudi ta tako kot marsikatera druga doživela padec, a se znova vzpenja in je že dosegla predkrizno raven. Avtomobilska industrija je pomembna visokotehnološka panoga in ustvari skoraj desetino svetovnega bruto domačega proizvoda.

Pa pri nas? Predvsem v regiji jugovzhodna Slovenija ima bogato tradicijo. Osebni avtomobil pa ima pomembno vlogo tudi v življenju marsikaterega Slovenca, saj je Slovenija celo prva v Evropi po izdatkih gospodinjstev za osebno mobilnost. Pri tem se morda niti ne zavedamo, kakšen strošek in tudi kolikšen onesnaževalec je v resnici avto.

Prebivalci Slovenije namreč opravimo z osebnimi avtomobili kar 86 % vseh poti. Cestni promet je tako tudi glavni onesnaževalec, ko govorimo o emisijah toplogrednih plinov iz prometa. Da bi to onesnaževanje zmanjšali, se spodbujajo omejevanje cestnega prometa, poleg tega pa tudi kolesarjenje in hoja. V zadnjih letih se pojavljajo različne novosti, npr. t. i. carsharing (tj. možnost najema in uporabe avtomobila po potrebi) in električni avtomobili (delež teh je pri nas zaenkrat še majhen, saj je nakup takega avtomobila za »povprečnega« Slovenca razmeroma drag, a morda lahko že v bližnji prihodnosti pričakujemo spremembe).

V publikaciji, ki smo jo pripravili, smo se osredotočili na podatke o osebnih avtomobilih. Predstavili smo življenjsko pot osebnega avtomobila od njegove izdelave v proizvodnem obratu do statusa izrabljenega avtomobila in njegove morebitne predelave. V povezavi s tem smo zbrali in izbrali raznovrstne podatke, ki bodo zanimivi tudi za vas.

Vabljeni k branju!

Genovefa Ružič
generalna direktorica

KOLO ŽE TISOČLETJA POGANJA SVET

Od prvega kolesa ...

Kdo ga je izumil in kje, ne vemo, z najstarejšim ohranjenim lesenim kolesom pa se lahko pohvalimo prav v Sloveniji, kjer so na Starih gmajnah pri Vrhniki našli najprej kolo iz jesenovega lesa in nato še pripadajočo os iz hrastovine. Raziskave so pokazale, da je kolo staro kar 5.200 let, da se mu je uspelo tako dolgo upirati času, pa se moramo zahvaliti stalni prepojenosti barjanskih zemeljskih plasti z vodo

Vir: <http://www.rtv slo.si>

... do avta, ki je del vsakdanjika

V Ljubljano
(Naš mali avto)

Naš mali avto je še premajhen,
da v njem sedeli lahko bi vsi.
Pa jaz na strehi, pa ti na strehi,
pa on na strehi naj sedi.
V Ljubljano, v Ljubljano,
v Ljubljano gremo mi ...

Ati Soss, Svetlana Makarovič, Marjana Deržaj
– Slovenska popevka 1965

KAJ POMENI, KAJ JE?

KDO JE?

Janez Puh (1862–1914)

Slovenec, svetovno znani izumitelj in podjetnik. Prijavil je 19 patentov, med njimi 13 s področja tehnologije cestnih vozil.

Vir: <http://www.janez-puh.si/sl/janez-puh>

KAJ JE?

starodobnik

Vozilo, izdelano pred 30 ali več leti in ohranjeno ter tehnično vzdrževano tako, da je skladno z izvorno konstrukcijsko sestavo in obliko, ki se zaradi svojega zgodovinskega in tehničnega pomena ne uporablja za vsakodnevne prevoze. Izpolnjevati mora tudi dodatne zahteve, ki jih glede na njihovo skladnost z izvorno zgradbo določa Mednarodna organizacija starodobnih vozil (FIVA).

Nagrajeni motocikel je del stalne zbirke v Gromovem muzeju na Vranskem.

Vir: <http://siol.net/avtomoto>

SKD 2008

Standardna klasifikacija dejavnosti, kratko SKD, je slovenski statistični standard za evidentiranje, zbiranje, analiziranje in izkazovanje podatkov, pomembnih za prikaz značilnosti gospodarstva, in za spremljanje razvojnih gibanj in strukturnih sprememb. Uporablja se za razvrščanje poslovnih subjektov in njihovih enot po dejavnosti v različnih statističnih in administrativnih zbirkah podatkov. SKD 2008 je zadnja veljavna različica klasifikacije SKD. V 2008 je bila namreč nazadnje revidirana. Več: <http://www.stat.si/StatWeb/glavnanavigacija/metode-in-klasifikacije/klasifikacije>

ICŽP

Indeks cen življenjskih potrebščin. Meri spremembe drobnoprodajnih cen izdelkov in storitev glede na sestavo izdatkov, ki jih domače prebivalstvo namenja za nakupe predmetov končne porabe doma in v tujini (načelo nacionalne potrošnje).

stopnja motorizacije

Je podatek, ki pove, koliko (število) registriranih osebnih avtomobilov na 1.000 prebivalcev je na določenem območju.

statistična regija

Statistične regije Slovenije so tretja raven členitve Slovenije na teritorialne ravni, za katere Statistični urad RS zbira in izkazuje statistične podatke (prva raven je Slovenija kot celota, druga raven sta kohezijski regiji) – skladno s Standardno klasifikacijo teritorialnih enot (SKTE). Statističnih regij je 12.

potniški kilometri (pkm)

Vsota zmnožkov števila potnikov in razdalj, na katerih so se ti peljali.

oznaka 205/55 R 16 (91) na pnevmatiki

205 = širina pnevmatike v mm, 55 = presečno razmerje pnevmatike, R = pnevmatika z radialno karkaso, 16 = premer platišča (v colah), 91 = indeks nosilnosti

odhodek za osebno mobilnost gospodinjstva

Gre za tri vrste odhodkov (izdatkov, stroškov): sredstva, potrebna za nakup vozila; sredstva, potrebna za delovanje osebnega prevoznega sredstva; sredstva, potrebna za nakup vozovnic za javni prevoz.

izrabljeno motorno vozilo

Je nerabno ali zavrženo motorno vozilo, ki se mu je življenjska doba iztekla zaradi poškodb ali starosti ali drugih razlogov, in je zaradi tega postal odpadki po merilih iz predpisa, ki ureja ravnanje z odpadki.

VSEBINA

ŽIVLJENJSKA POT OSEBNEGA AVTOMOBILA	6
 PROIZVODNJA.....	8
 IZVOZ IN UVOZ	11
 NAKUP AVTOMOBILA	12
 REGISTRACIJA.....	14
 O VOZNIKIH IN NJIHOVIH AVTOMOBILIH	18
 IZDATKI ZA AVTO	20
 ONESNAŽEVANJE OKOLJA.....	24
 CESTNOPROMETNE NESREČE	25
 IZRABLJENI AVTOMOBILI	26
OKRAJŠAVE IN MERSKE ENOTE.....	27
OKRAJŠAVE IMEN DRŽAV	27
VIRI IN LITERATURA	28

ŽIVLJENJSKA POT OSEBNEGA AVTOMOBILA

Življenjska pot osebnega avtomobila se začne v proizvodnem obratu, kjer avto proizvedejo. Dejavnost **proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic**, katere del je tudi avtomobilska industrija, predstavlja 1 % vseh podjetij v predelovalnih dejavnostih, zaposleni v tej dejavnosti pa 7 % vseh zaposlenih v predelovalnih dejavnostih. Znotraj omenjene dejavnosti ima najpomembnejšo vlogo **avtomobilska industrija**, ki je v letu 2015 ustvarila s prodajo proizvedenih osebnih avtomobilov skoraj milijardo evrov prihodka. Večino proizvedenih avtomobilov **izvozimo**, največ v Nemčijo, Francijo in Italijo. V letu 2015 je izvoz osebnih avtomobilov znašal 1,6 milijarde evrov in je za 0,4 milijarde evrov presegel uvoz (največ osebnih avtomobilov sicer **uvozimo** iz Koreje, Nemčije in Francije). Cene osebnih avtomobilov so se v obdobju 2008–2015 znižale povprečno za 30 %, kar je verjetno tudi eden od razlogov, da prodaja osebnih avtomobilov v Sloveniji narašča.

V Sloveniji je bilo v 2015 **registriranih** nekaj več kot milijon osebnih **avtomobilov**, in po stopnji motorizacije se je tako Slovenija med preostalimi članicami EU-28 uvrstila na 9. mesto. V vzhodnem delu države je bila stopnja motorizacije nižja kot v zahodnem delu. Med vsemi registriranimi osebnimi avtomobili so prevladovali taki z bencinskim motorjem, med novimi avtomobili je bilo več takih, ki imajo dizelski motor.

Lastniki avtomobilov so bili v 2015 v večjem odstotku moški, in ti so bili v povprečju nekoliko starejši od žensk. Oboji so vozili v največjem številu avtomobile znamke Renault. Sledili sta znamki Volkswagen in Opel.

©SURS

Slovenski vojni park je precej star, saj je bilo v 2015 največ avtomobilov starih najmanj 12 let. Po povprečni starosti avtomobilov pa smo blizu povprečju EU-28 (okoli 9 let).

Imeti avto je udobje, za marsikoga pa nujnost, in z obojim so povezani tudi stroški. Poleg vsakoletnih **izdatkov**, ki jih imamo, da avto sploh lahko uporabljamo, sta precejšen strošek tudi gorivo in vzdrževanje. Kljub temu je bila Slovenija po deležu izdatkov gospodinjstev za osebno mobilnost v 2015 prav v evropskem vrhu (16 %).

Osebnih avtomobilov so v 2013 opravili 86 % vseh **potniških kilometrov**. Cestni promet je zato tudi velik **onesnaževalec** okolja in zaradi tega precejšen okoljski problem; v 2014 je bilo namreč kar 99 % vseh prometnih emisij CO₂ v ozračje posledica cestnega prometa. Kljub precej negativnim trendom na tem področju se je Slovenija med drugimi državami članicami EU-28 uvrstila po povprečnih vrednostih emisij CO₂ iz novih avtomobilov približno na sredino.

Število cestnoprometnih nesreč v zadnjih letih nekoliko upada, prav tako število nesreč s smrtnim izidom, posledično pa se manjša tudi število udeležencev v cestnoprometnih nesrečah. Največ prometnih nesreč se zgodi v naseljih.

Življenjska pot osebnega avtomobila se konča, ko nam avto ne služi več. **Število izrabljenih avtomobilov** se v zadnjih letih nekoliko zmanjšuje. Odstranitev izrabljenega avtomobila je po zakonodaji za njegovega zadnjega lastnika brezplačna.

PROIZVODNJA

S proizvodnjo motornih vozil, prikolic in polprikolic se ukvarja več kot 150 podjetij

V dejavnosti proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic je bilo v Sloveniji v letu 2015 registriranih 178 podjetij (to je približno 1 % podjetij, ki so se tedaj ukvarjala s predelovalno dejavnostjo). Velika večina omenjenih podjetij (skoraj 71 %) je po svoji dejavnosti spadala v proizvodnjo delov in opreme za motorna vozila (29.3).

Število podjetij v dejavnosti proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic v Sloveniji v zadnjih letih nekoliko narašča (v obdobju 2008–2015 se je povečalo za skoraj 19 %).

Proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic zaposluje več kot 12.500 oseb

V dejavnosti proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic je bilo v Sloveniji v 2015 zaposlenih 12.707 ljudi, od tega največ v proizvodnji delov in opreme za motorna vozila (skoraj 68 %). Vsi zaposleni v dejavnosti pa so predstavljali 7 % vseh zaposlenih oseb v predelovalnih dejavnostih.

Povprečna bruto letna plača zaposlenih v dejavnosti proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic je v 2015 znašala 21.852 evrov, to je za približno 1 % več od povprečne bruto plače zaposlenih v vseh predelovalnih dejavnostih skupaj.

Podjetja, registrirana v dejavnosti proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic (C 29¹⁾) in v njih zaposlene osebe, Slovenija, 2015²⁾

C PREDELOVALNE DEJAVNOSTI				
C 29 Proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic				
dejavnost		podjetja	zaposleni	
29.1	 	Proizvodnja motornih vozil	16	2.428
29.2	 	Proizvodnja karoserij za vozila, proizvodnja prikolic, polprikolic	36	1.641
29.3	 	Proizvodnja delov in opreme za motorna vozila	126	8.638

1) Po SKD 2008 (glej pojasnilo na str. 4).

2) Začasni podatki.

Vir: SURS

Dejavnost 29 je po SKD 2008 del področja C Predelovalne dejavnosti. Obsega proizvodnjo motornih vozil, prikolic in polprikolic. Bolj podrobno jo lahko razdelimo na tri področja:

29.1 Proizvodnja motornih vozil

29.2 Proizvodnja karoserij za vozila; proizvodnja prikolic, polprikolic

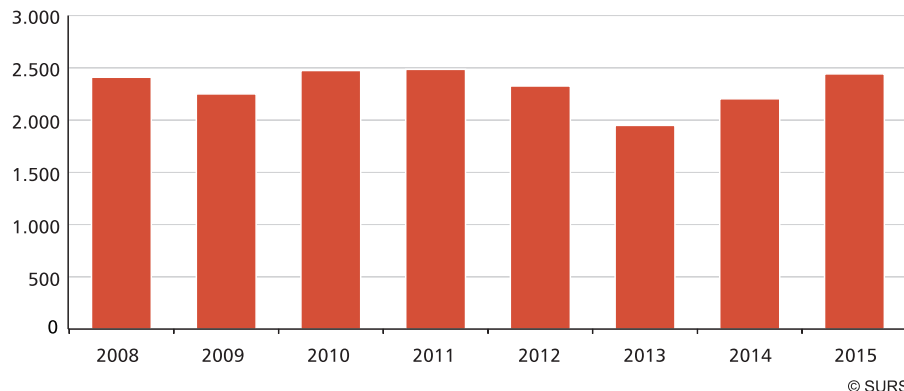
29.3 Proizvodnja delov in opreme za motorna vozila.

Avtomobilaska industrija, o kateri bomo bolj podrobno govorili v brošuri, ki je pred vami, se uvršča v dejavnost C29.1.

Vrednost prodaje industrijskih proizvodov in storitev v proizvodnji motornih vozil, prikolic in polprikolic, Slovenija

mio. EUR

Vir: SURS

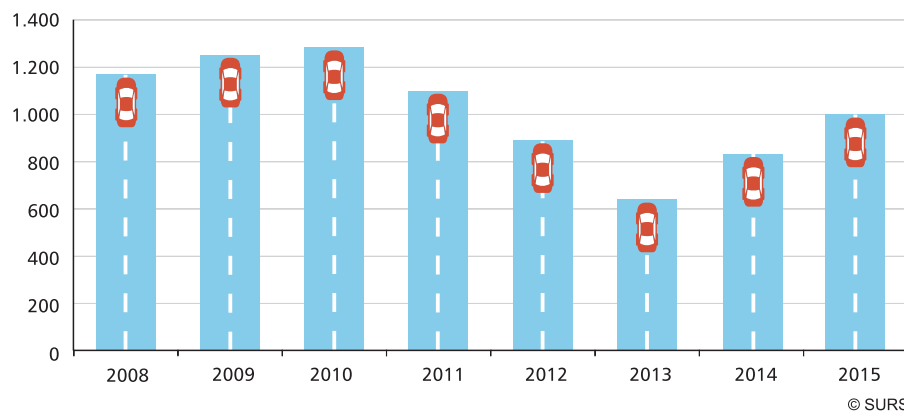
Druga najmočnejša panoga med predelovalnimi dejavnostmi

Proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic je v Sloveniji v letu 2015 ustvarila 12,2 % (2,4 milijarde evrov) celotne vrednosti prodaje industrijskih proizvodov in storitev v predelovalnih dejavnostih (drugi največji delež).

Velika večina proizvodov se izvozi; v 2015 je ta delež znašal 92,1 % (2,2 milijarde evrov) in je prvič presegel 90 %.

Vrednost prodaje proizvedenih osebnih avtomobilov, Slovenija

mio. EUR

Vir: SURS

V 2015 proizvedenih v Sloveniji skoraj 130.000 osebnih avtomobilov

Največji delež vrednosti prodaje v proizvodnji motornih vozil, prikolic in polprikolic v Sloveniji ustvari proizvodnja osebnih avtomobilov. V 2015 je ta delež znašal skoraj 41 %. Sledila je proizvodnja drugih delov in opreme za motorna vozila s 26 %.

Vrednost prodaje v Sloveniji proizvedenih osebnih avtomobilov je v letu 2015 znašala malo manj kot milijardo evrov (in se je od 2013 povečala).

V 2015 je bilo v Sloveniji proizvedenih skoraj 130.000 osebnih avtomobilov. V primerjavi s proizvodnjo v 2008 je bila ta številka kar za 35 % nižja.

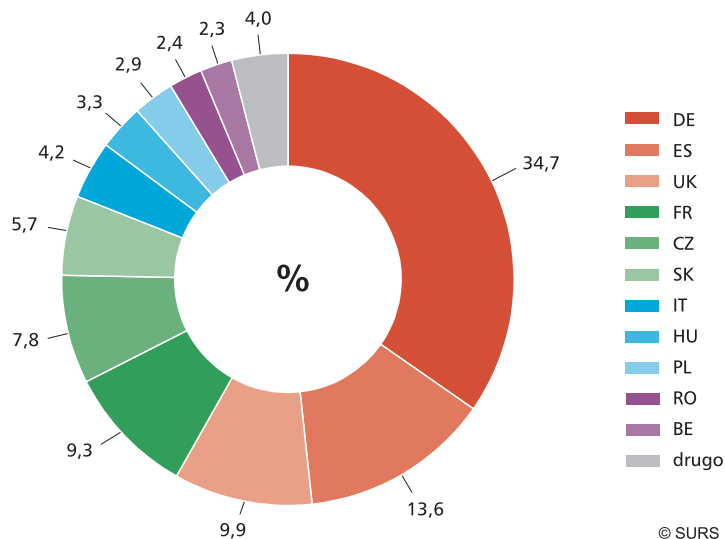
V celi EU-28: 16 milijonov osebnih avtomobilov

V letu 2015 je bilo v Evropski uniji (EU-28) proizvedenih 16 milijonov osebnih avtomobilov. Največ so jih proizvedli v Nemčiji (skoraj 35 %), sledile so Španija (skoraj 14 %), Združeno kraljestvo (skoraj 10 %), Francija (9 %) in Češka republika (skoraj 8 %). Slovenija se je na tej lestvici uvrstila na 13. mesto (skoraj 1 %).

Zelo pomembna je lokacija proizvodnih obratov; ali zakaj Slovenija le malo zaostaja za Švedsko?

Čeprav ima Švedska dve močni znamki osebnih avtomobilov, se je uvrstila le na 12. mesto, tik pred Slovenijo. Proizvodnjo namreč prikazujemo glede na lokacijo, kjer se opravlja, in ne glede na lokacijo sedeža podjetja. Za Švedske avtomobilske znamke je značilno, da je večina njihovih proizvodnih obratov locirana zunaj meja države (predvsem v Aziji).

Deleži proizvedenih osebnih avtomobilov v izbranih državah članicah znotraj EU-28, 2015

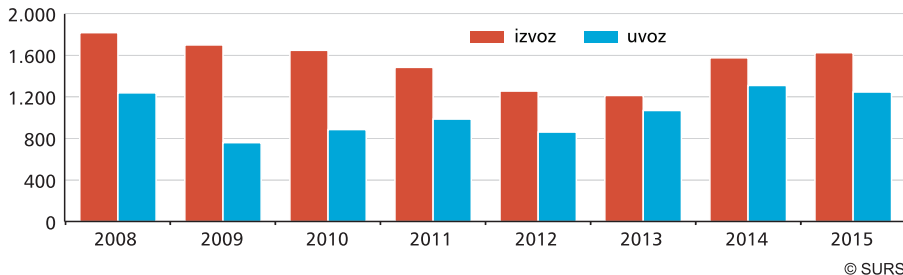

Vir: ACEA

IZVOZ IN UVOZ

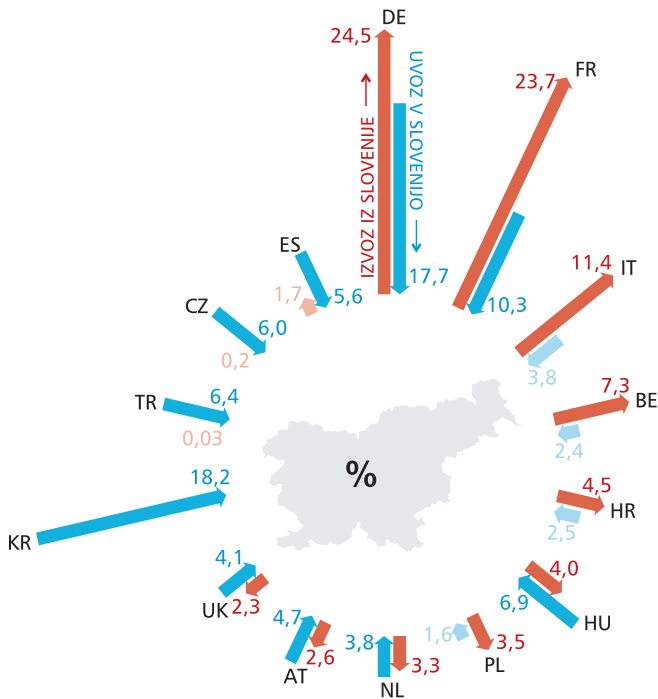
Izvoz in uvoz osebnih avtomobilov, Slovenija

mio. EUR

Vir: SURS

Izvoz in uvoz osebnih avtomobilov, EU-28, 2015

Vir: SURS

Izvoz osebnih avtomobilov po petletnem padanju počasi narašča

Izvoz osebnih avtomobilov v Sloveniji je v letih od 2008 do 2013 ves čas padal, po 2013 pa je začel spet naraščati; uvoz je v obdobju 2008–2015 ves čas nihal in bil v letu 2015 nižji kot leto pred tem. V 2015 je izvoz znašal 1,6 milijarde evrov, uvoz pa 1,2 milijarde evrov.

Kam jih izvažamo?

V 2015 smo največ osebnih avtomobilov izvozili v Nemčijo (24,5 %), potem v Francijo in Italijo.

Od kod jih uvažamo?

V 2015 smo največ osebnih avtomobilov uvozili iz Koreje (18,2 %), potem iz Nemčije in Francije.

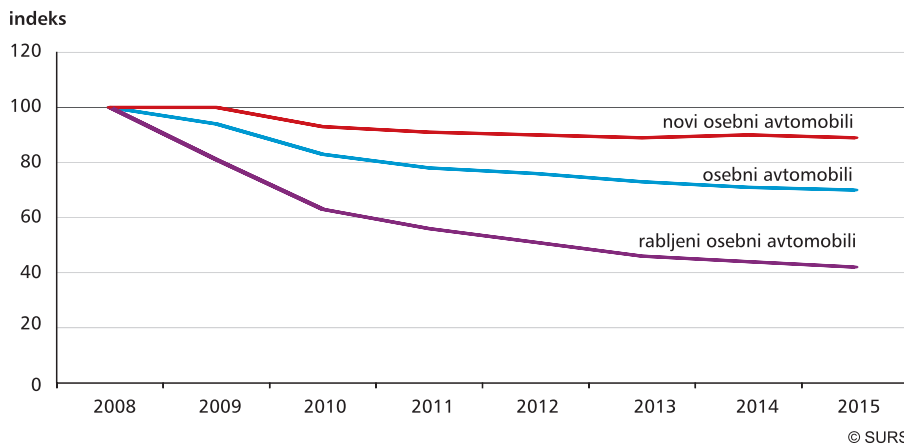
NAKUP AVTOMOBILA

Cene avtomobilov padajo, predvsem rabljenih

Gibanje cen osebnih avtomobilov prikazujemo z indeksom cen življenjskih potrebščin (ICŽP; glej razlago na str. 4).

Cene osebnih avtomobilov so se v obdobju 2008–2015 znižale povprečno za 30 %. Cene rabljenih osebnih avtomobilov so se znižale za 58 %, cene novih pa za 11 %.

Gibanje cen osebnih avtomobilov glede na vrednost indeksa cen življenjskih potrebščin (2008 = 100), Slovenija

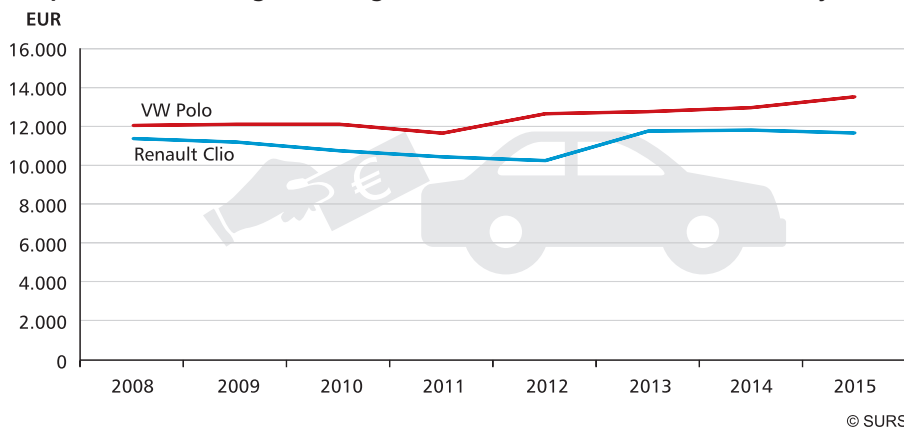

Vir: SURS

Zanj odštejemo v povprečju 10.000 evrov

Povprečna cena izbranih modelov najbolj prodajanih blagovnih znamk avtomobilov se je v zadnjih letih gibala od 10.000 do 13.000 evrov.

Povprečna cena novega osebnega avtomobila izbrane znamke, Slovenija

Vir: SURS

Koliko časa moramo delati, da s povprečno slovensko mesečno plačo zaslužimo za nov osebni avtomobil Renault Clio?

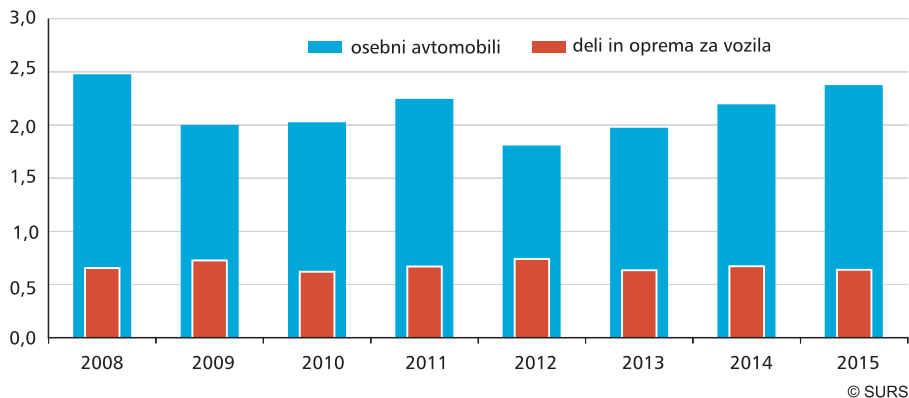

© SURS

Vir: SURS

Prihodek od prodaje v trgovini z osebni avtomobili na drobno in na debelo, Slovenija

mio. EUR

Vir: SURS

Nov avto – najmanj eno leto dela

Če smo si v Sloveniji v 2015 hoteli privoščiti nov osebni avtomobil, smo morali zanj delati 242 delovnih dni, če smo prejeli povprečno slovensko mesečno plačo (ta je v 2015 znašala v neto znesku 1013,23 evrov).

Prodaja osebni avtomobilov narašča

Prihodek od prodaje v trgovini z osebni avtomobili v zadnjih letih nekoliko niha. Najvišji je bil v 2008, in sicer skoraj 2,5 milijarde evrov, nato se je nekoliko znižal, v 2011 pa se je spet zvišal (na 2,3 milijarde evrov). V naslednjem letu (2012) je bil padec še izrazitejši (za več kot 400 milijonov evrov), nato je začel ponovno naraščati in je v 2015 znašal 2,4 milijarde evrov.

Precej nižji je bil prihodek od prodaje v trgovini z deli in opremo za vozila; v obdobju 2008–2015 je nihal med 600 in 700 milijoni evrov.

REGISTRACIJA

Število avtomobilov počasi, a vztrajno narašča

Število registriranih osebnih avtomobilov se v Sloveniji stalno nekoliko dviga. V 2015 je bilo vseh registriranih osebnih avtomobilov 1.078.737; to je 523 osebnih avtomobilov na 1.000 prebivalcev.

V 2013 je bilo registriranih največ osebnih avtomobilov v Nemčiji (44 milijonov), sledili sta Italija (37 milijonov) in Francija (32 milijonov). V letih od 2009 do 2013 se je število registriranih osebnih avtomobilov najbolj povečalo na Slovaškem in na Poljskem (v vsaki za 18 %), sledili sta Bolgarija (za 16 %) in Estonija (za 15 %), zmanjšalo pa le v dveh državah, in sicer na Hrvaškem in v Latviji.

Slovenija se po številu osebnih avtomobilov na 1.000 prebivalcev uvršča med državami sočlanicami EU-28 dokaj visoko

Najvišjo stopnjo motorizacije v EU-28 je v 2013 imel Luksemburg (678 na 1.000 prebivalcev; podatek je sicer za leto 2012), sledile so Italija, Litva, Malta in Finska; najnižjo vrednost tega kazalnika je imela Romunija (235), sledili sta Madžarska in Latvija. Slovenija se je po podatkih iz leta 2013 uvrstila na 9. mesto (517 osebnih avtomobilov na 1.000 prebivalcev).

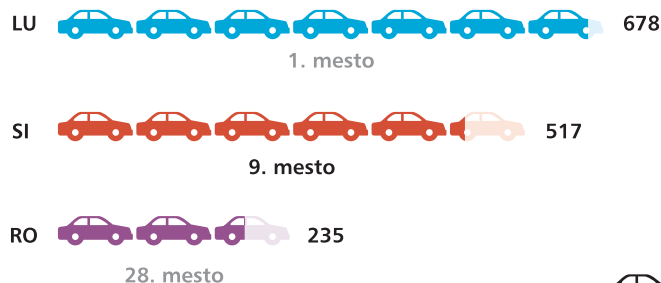
Registrirani osebni avtomobili, Slovenija, 31. 12.

© SURS

Vira: Ministrstvo za infrastrukturo, SURS

Kje imajo največ in kje najmanj registriranih osebnih avtomobilov na 1.000 prebivalcev, EU-28, 2013¹⁾?

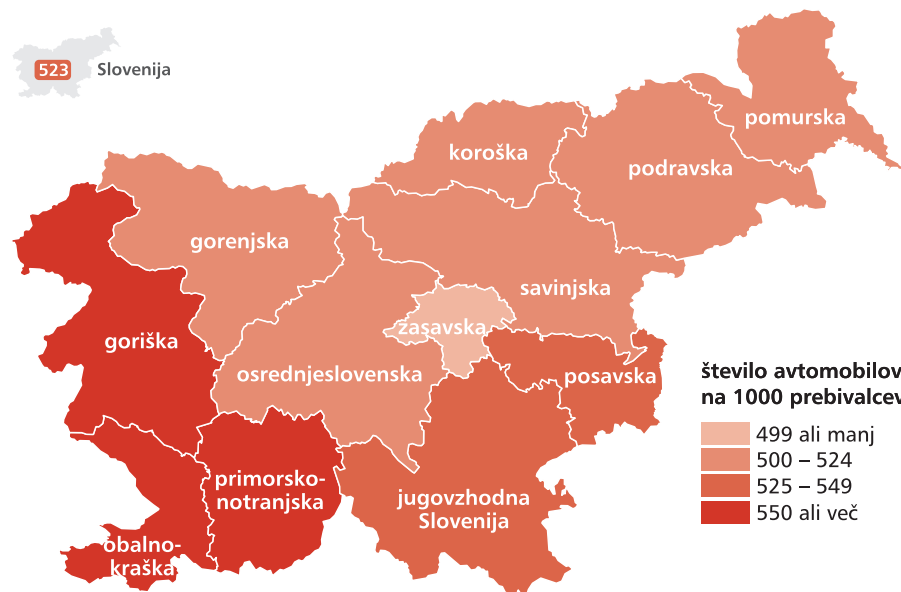

© SURS

1) Podatek za Luksemburg je za 2012.

Vir: Eurostat (<http://ec.europa.eu/eurostat>, 10. 2. 2017)

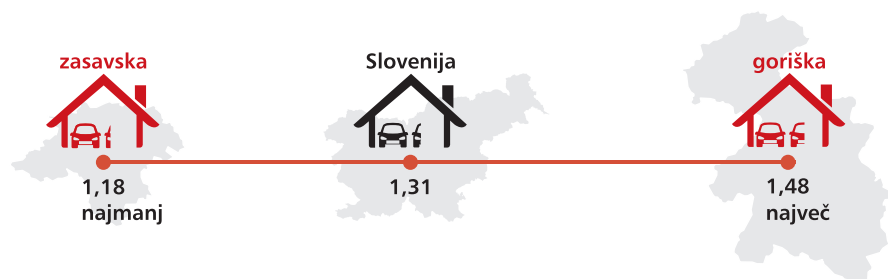
Registrirani osebni avtomobili¹ na 1.000 prebivalcev² po statističnih regijah Slovenije, 2015

© SURS

Vira: Ministrstvo za infrastrukturo, SURS

Število registriranih osebni avtomobilov¹ na gospodinjstvo³, statistične regije, Slovenija, 2015

© SURS

Vir: SURS

¹ Število registriranih osebni avtomobilov, stanje 31. 12. 2015.

² Število prebivalcev, stanje 1. 1. 2016.

³ Število gospodinjstev, stanje 1. 1. 2015.

Največ avtomobilov je v osrednjeslovenski regiji

V 2015 je bilo največ osebni avtomobilov registriranih v osrednjeslovenski statistični regiji (malo manj kot 26 % ali približno 280.000), potem v podravski (15 %) in v savinjski statistični regiji (12 %).

Vse tri primorske regije med najbolj motoriziranimi regijami

Najbolj motorizirana regija v letu 2015, tj. regija z največ avtomobili na 1.000 prebivalcev, je bila goriška (580 oz. 1,48 avtomobila na gospodinjstvo), najmanj pa zasavska (481 oz. 1,18 avtomobila na gospodinjstvo).

Po visokem številu registriranih osebni avtomobilov na gospodinjstvo so v 2015 izstopale goriška, primorsko-notranjska in obalno-kraška, po nizkem številu pa regije v vzhodnem delu Slovenije.

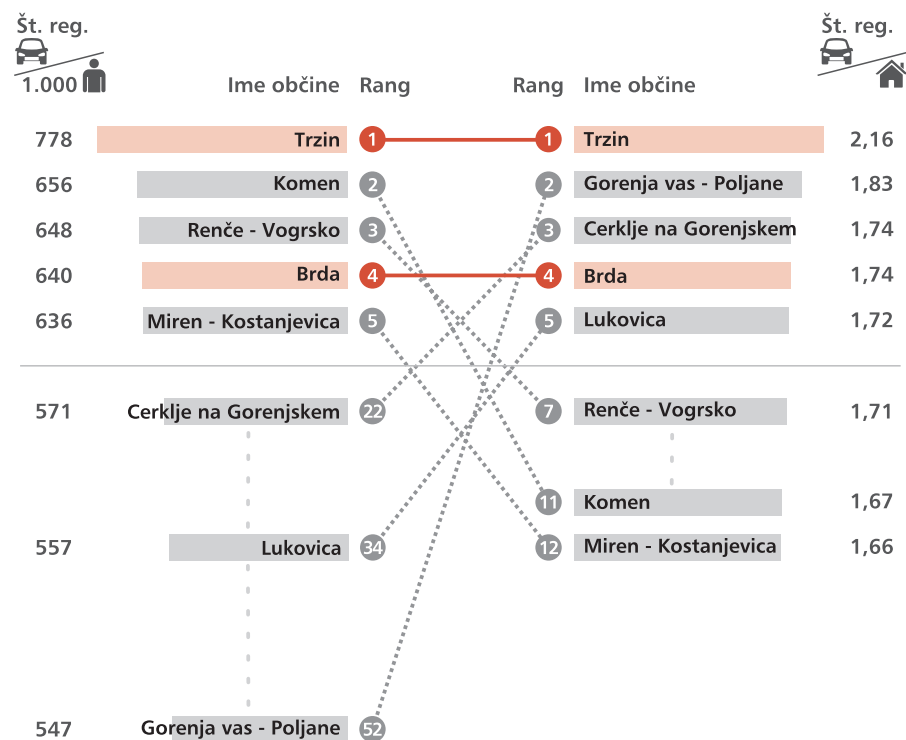
Registriranih osebnih avtomobilov največ v ljubljanski občini

Največ osebnih avtomobilov je bilo v 2015 registriranih v Mestni občini Ljubljana: 13,5 % vseh v tem letu registriranih osebnih avtomobilov v državi; sledila je Mestna občina Maribor (s 4,8 %).

Število osebnih avtomobilov na gospodinjstvo in na 1.000 prebivalcev po občinah

Po stopnji motorizacije pa so bile v ospredju povsem druge občine. Po številu osebnih avtomobilov na 1.000 prebivalcev in tudi po številu osebnih avtomobilov na gospodinjstvo je bila prva občina Trzin: 778 avtomobilov na 1.000 prebivalcev in 2,16 avtomobila na gospodinjstvo; po številu osebnih avtomobilov na 1.000 prebivalcev so ji sledile primorske občine, po številu osebnih avtomobilov na gospodinjstvo pa so bile občine regionalno bolj razpršene.

Število registriranih osebnih avtomobilov¹⁾ na 1.000 prebivalcev²⁾ in na gospodinjstvo³⁾ po občinah Slovenije, 2015

© SURS

1) Število registriranih osebnih avtomobilov, stanje 31. 12. 2015.

2) Število prebivalcev, stanje 1. 1. 2016.

3) Število gospodinjstev, stanje 1. 1. 2015.

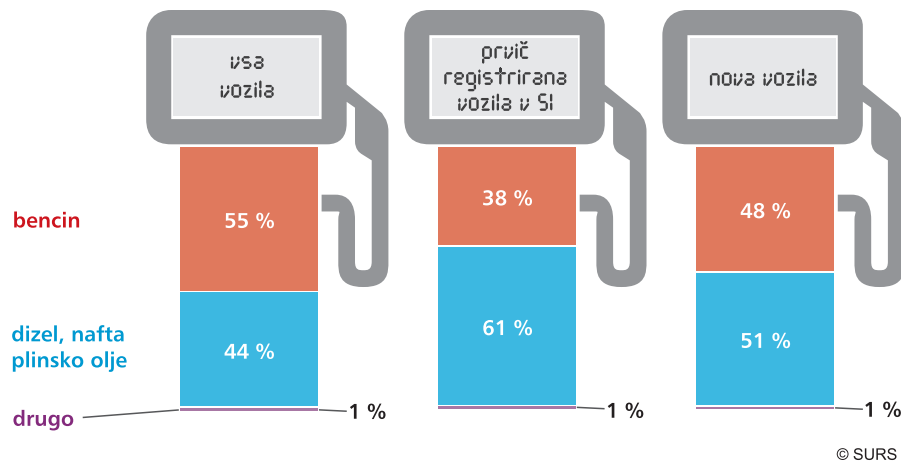
Vir: SURS

Občina Trzin je imela najvišje število registriranih osebnih avtomobilov
- na 1.000 prebivalcev in
- na gospodinjstvo
v Sloveniji v letu 2015.

Število v Sloveniji registriranih osebnih avtomobilov po vrstah goriva, 2008–2015

Vir: SURS

Katero gorivo točite v svoj avto: bencin ali dizel?

Med vsemi v 2015 registriranimi osebnimi avtomobili je bilo več takih z bencinskim motorjem, a njihovo število upada, narašča pa delež tistih z dizelskim motorjem. Nekoliko drugače je bilo pri prvič v Sloveniji registriranih osebnih avtomobilih in med temi pri registriranih novih osebnih avtomobilih: med temi je bilo več takih z dizelskim motorjem.

Podobno je v Evropi

V 2013 sta bili po deležu registriranih novih osebnih avtomobilov z dizelskim motorjem prvi Latvija (74 %) in Irska (73 %); več avtomobilov z dizelskim motorjem kot takih z bencinskim je bilo med registriranimi novimi osebnimi avtomobili tudi v Litvi, Španiji in Franciji. Avtomobili z bencinskim motorjem so dominirali na Cipru (80 %), v Estoniji, na Finskem in na Malti.

Morda pa katero od alternativnih goriv?

Delež novih osebnih avtomobilov, ki se napajajo z alternativnimi gorivi, je v EU-28 še zmeraj majhen. V 2013 sta bili po deležu takih avtomobilov prvi Italija (14,1 %) in Poljska (7,1 %). V Sloveniji je ta delež za zdaj še zanemarljiv (v 2014: 0,8 %, toda 10-krat več kot pred enim letom).

Še manj je v Sloveniji registriranih električnih osebnih avtomobilov (v 2015: 288). Po deležu registriranih električnih avtomobilov je bila prva Norveška, druga pa Nemčija.

Uradna statistika spremlja:

število vseh v posameznem letu registriranih motornih vozil (stanje 31. 12.),

- ↪ od teh število prvič v Sloveniji registriranih avtomobilov,
- ↪ med temi pa število novih vozil.

O VOZNIKIH IN NJIHOVIH AVTOMOBILIH

Lastnikov osebnih avtomobilov je več kot lastnic in v povprečju so starejši, pa vendar imajo najpogosteje avto iste barve

V letu 2015 je bila povprečna starost lastnika osebnega avtomobila 49 let.

Prevladovali so moški; ti so bili lastniki 61 % vseh registriranih osebnih avtomobilov.

Blagovne znamke, modeli, barve osebnih avtomobilov

Največ voznikov osebnih avtomobilov v Sloveniji je v 2015 vozilo avto znamke Renault, med temi pa model Clio (40 %); sledili so avtomobili znamk Volkswagen in Opel.

Največ osebnih avtomobilov je bilo kovinsko svetlo sive barve.

Katerih pa največ ukradejo?

Kot zanimivost naj povemo, da je bilo največ ukradenih osebnih avtomobilov v letu 2016 znamke Renault, sledili sta znamki Volkswagen in BMW.

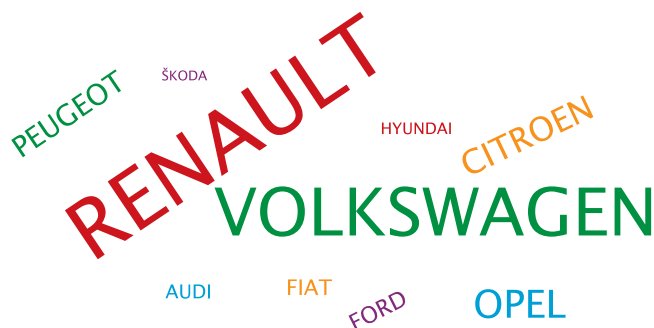
Lastniki in lastnice avtomobilov po starosti ter izbrani model in izbrana barva njihovega osebnega avtomobila, Slovenija, 2015

© SURS

Vir: SURS

Najštevilčnejše znamke osebnih avtomobilov po deležih¹⁾ v Sloveniji, 2015

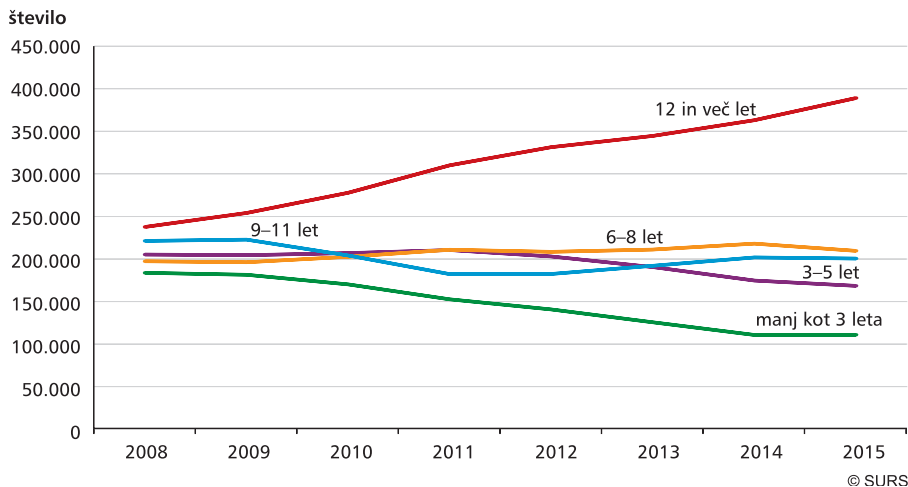
© SURS

1) Daljši nabor blagovnih znamk je prikazan na zadnji strani publikacije.

Vir: Portal NIO

Osebni avtomobili po starosti, Slovenija

Vira: Ministrstvo za infrastrukturo, SURS

Povprečna starost osebnih avtomobilov pri nas celo nekoliko nižja kot v celotni EU-28

Povprečna starost osebnih avtomobilov v EU-28 je bila v 2015 9,7 let, v Sloveniji pa po zadnjih podatkih (ti se nanašajo na leto 2014) približno enaka: 9 let. Povprečna starost registriranih osebnih avtomobilov se sicer zvišuje.

Pri nas je največ avtomobilov starih najmanj 12 let

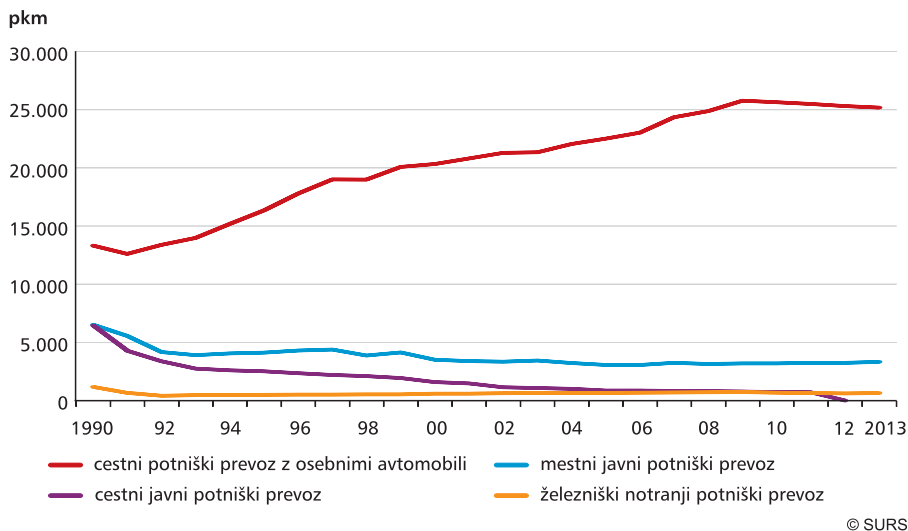
Kar 36 % vseh v 2015 v Sloveniji registriranih osebnih avtomobilov (skoraj 390.000) je bilo starih 12 ali več let, delež toliko starih avtomobilov pa se še povečuje. Najmanj je bilo tedaj takih, ki so bili stari manj kot 3 leta, in sicer 10 % (ali nekaj čez 110.000).

V celotni EU je bil delež starejših oz. starih osebnih avtomobilov večji v vzhodni Evropi, delež novejših oz. novih pa v zahodni Evropi. Največje deleže starih avtomobilov (tj. starih najmanj 10 let) so v 2013 imele Litva (85 %), Poljska (75 %), Latvija (72 %) in Estonija (64 %), največje deleže novih oz. »najmlajših« avtomobilov (tj. starih manj kot 2 leti) pa Belgija (23 %), Avstrija (20 %), Irska (18 %) in Švedska (17 %).

Daleč največ potniških kilometrov opravljenih z osebnimi avtomobili

Osebni avtomobil je v Sloveniji še zmeraj glavno prevozno sredstvo: z njim se je v 2013 opravilo kar 86 % vseh potniških kilometrov (več: stran 4). Od 2009 do 2013 se je ta delež nekoliko zmanjšal (za nekaj več kot 2 %), v daljšem obdobju (1990–2013) pa se je zvišal za 89 % (z nekaj več kot 13.000 na nekaj več kot 25.000 potniških kilometrov).

Opravljeni potniški kilometri po vrstah potniškega prevoza, Slovenija

Vir: SURS

IZDATKI ZA AVTO

Avtomobil je udobje, pa tudi strošek

Registracija. Uporabljati smemo le avto, ki je registriran. Registracija vključuje poleg tehničnega pregleda (če je potreben) tudi upravni postopek registracije in letno dajatev za uporabo vozila v cestnem prometu. Ta je v 2015 za avtomobile do 1.350 cm³ znašala 62 evrov.

Tehnični pregled. Tehnični pregled osebnega avtomobila se je od 2008 do 2015 v povprečju podražil za malo manj kot 2 evra, in sicer na 34 evrov.

Koliko je v lanskem letu v Sloveniji stalo opravljanje voznškega izpita B-kategorije s 30 urami vožnje v šoli za voznike¹⁾?

	EUR
Tečaj iz prve pomoči	84
Zdravniško spričevalo	30–50
Tečaj iz cestnoprometnih predpisov	50–70
Teoretični del voznškega izpita	32
Ura vožnje (v povprečju od 25 do 35 ur)	22–35
Izpitna vožnja	38
Vozniško dovoljenje	21
SKUPAJ	1.130

1) Kjer je cena navedena v razponu, smo upoštevali srednjo vrednost.

Vir: <http://www.24ur.com>

Višina letnih dajatev za osebni avtomobil, Slovenija, 2015

Delovna prostornina motorja (cm ³)	Letna dajatev (EUR)
do vključno 1.350	62
nad 1.350 do vključno 1.800	96
nad 1.800 do vključno 2.500	153
nad 2.500 do vključno 3.000	282
nad 3.000 do vključno 4.000	452
nad 4.000	565

Vir: Uredba o načinu določanja in višini letne dajatve za uporabo vozil v cestnem prometu (Uradni list RS, št. 59/2013)

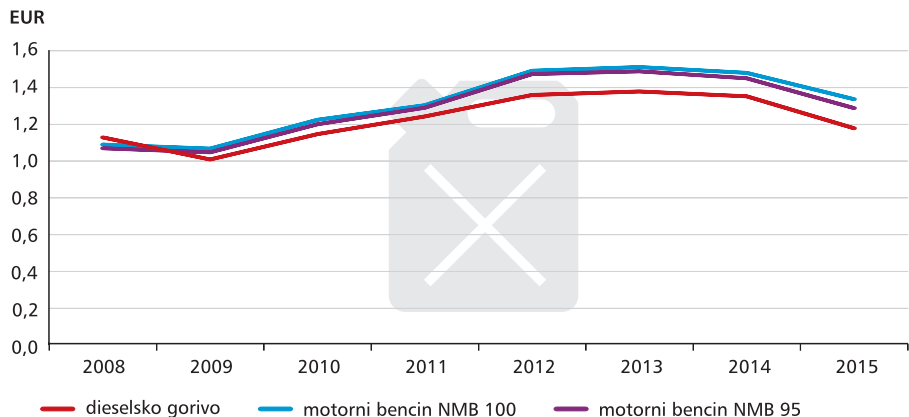
Povprečna cena tehničnega pregleda osebnega vozila, Slovenija

Vir: SURS

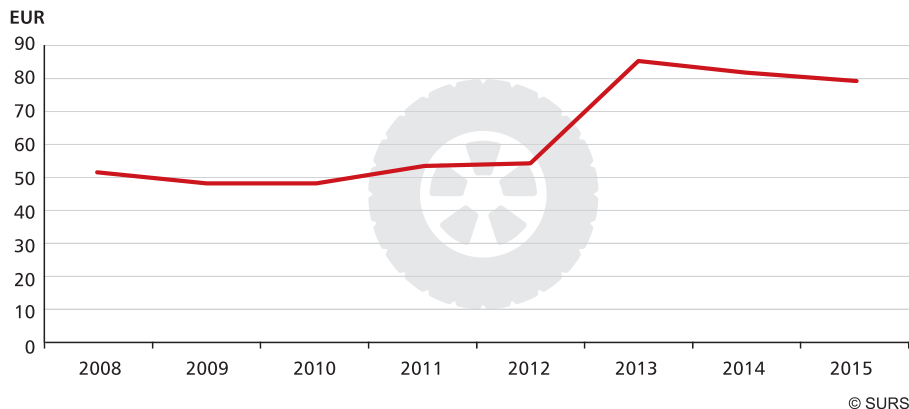

Povprečna cena litra goriva, Slovenija

Vir: SURS

Povprečna cena avtomobilskega plašča dimenzij 205/55 R 16 (91), Slovenija

Vir: SURS

Gorivo. Cena goriva v Sloveniji v zadnjih letih nekoliko niha. Do 2013 je naraščala, nato pa v zadnjih dveh letih nekoliko upadla. V 2015 smo morali za liter 100-oktanskega bencina plačati povprečno 1,337 evra, za liter 95-oktanskega bencina 1,288 evra in za liter dizelskega goriva 1,179 evra.

Gorivo cenejše ob lokalnih cestah

Po zadnjih podatkih je v Sloveniji več kot 450 bencinskih servisov. Novembra 2016 je vlada potrdila sprostitev cen goriv na avtocestnih bencinskih servisih; te se zdaj lahko oblikujejo prosto. Pričakovati je, da se bodo marže tam povišale, medtem ko bodo cene tistih ob lokalnih cestah še naprej nadzorovane.

Avtomobilski plašči. Ti so se v obdobju 2008–2015 močno podražili, na primer plašč dimenzij 205/55 R 16 (91) (glej tudi stran 4) za kar 55 % (na okoli 80 evrov).

Avtomobilske pnevmatike zamenjamo dvakrat letno

V Republiki Sloveniji sta zakonsko določena datuma, do katerih moramo avtomobilske pnevmatike zamenjati iz zimskih v letne in obratno - to sta 15. marec in 15. november. Pnevmatike nam zamenja vulkanizer; teh je bilo v Sloveniji v 2014 približno 200, še desetkrat več pa je bilo servisnih delavnic, ki zamenjavo pnevmatik ponujajo kot obstranko dejavnost.

Po deležu izdatkov gospodinjstev za osebno mobilnost njihovih članov Slovenija v EU-28 na prvem mestu

V 2015 smo v Sloveniji porabili za osebno mobilnost (več na strani 4) 16 % sredstev od vseh izdatkov gospodinjstev. Od tega je bil največji delež (skoraj 11 %) namenjen za delovanje osebnih prevoznih sredstev, najmanjši (malo več kot odstotek) pa za javni prevoz. V obdobju 2008–2015 je ostal približno enak le delež izdatkov za javni prevoz; delež izdatkov za delovanje osebnih prevoznih sredstev je do 2014 naraščal, nato se je zmanjšal; pri izdatkih za nakup vozil je bilo ravno obratno. V omenjenem obdobju so se izdatki za osebno mobilnost povečali za več kot 250 milijonov evrov (s 3.182 v 2008 na 3.434 milijonov evrov v 2015).

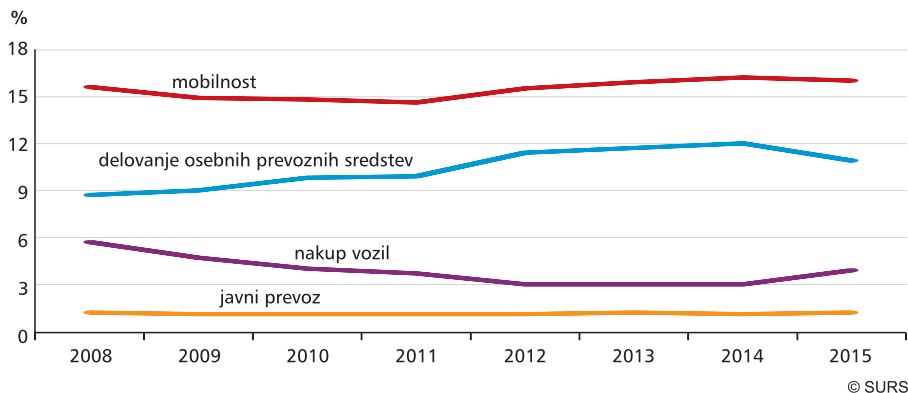
Kolikšen je v povprečju 5-letni in kolikšen mesečni strošek za avtomobil?

Na leto prevozite približno 15.000 km. Vzeli ste ga na lizing, je redno servisiran na pooblaščenih servisih, pnevmatike so zamenjane vsako leto. Gre za 60 mesecev in 75.000 km:

	EUR
Nakup	16.570
Vzdrževanje	1.079
Registracija	4.614
Gorivo	6.201
Pnevmatike	680
Financiranje	2.096
SKUPAJ	31.240
– napoved vrednosti po EUROTAX	7.325
SKUPAJ za 5 let	23.915
MESEČNO	399

Vir: <http://www.rtv slo.si>

Izdatki gospodinjstev za osebno mobilnost, Slovenija

Vir: SURS

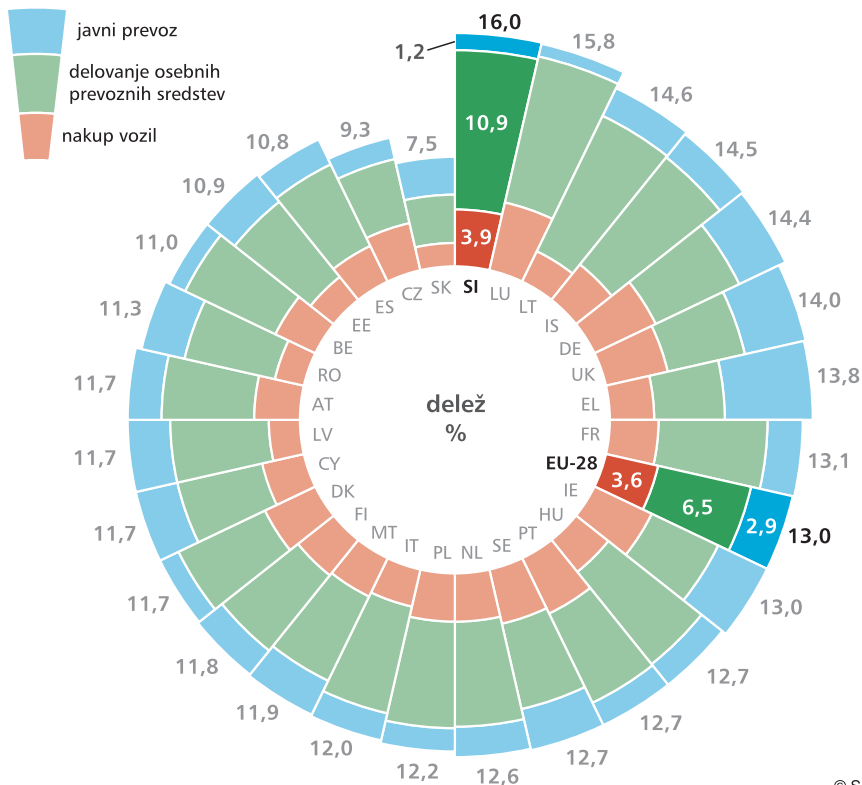
Izdatki gospodinjstev za osebno mobilnost, Slovenija

Vir: SURS

Izdatki gospodinjstev za osebno mobilnost, izbrane države EU-28, 2015

Na drugem mestu je Luksemburg

Po izdatkih gospodinjstev za osebno mobilnost sta Sloveniji v letu 2015 sledila Luksemburg in Litva. Višji znesek od povprečja v EU-28 (13 %) so porabili še na Islandiji, v Nemčiji, Združenem kraljestvu, Grčiji in Franciji.

Najmanj so v 2015 porabila za osebno mobilnost gospodinjstva na Slovaškem (7,5 %), v Češki republiki in v Španiji.

V EU-28 za osebno mobilnost 1.000 milijard evrov

V 2015 so gospodinjstva vseh držav članic EU-28 skupaj porabila za osebno mobilnost 1.000 milijard evrov. Največ so k temu znesku prispevale Nemčija, Francija in Združeno kraljestvo. Slovenija je prispevala 3,4 milijarde evrov, s čimer se je med sočlanicami EU-28 uvrstila na 20. mesto.

Vir: EUROSTAT (<http://ec.europa.eu/eurostat>, 10. 2. 2017)

© SURS

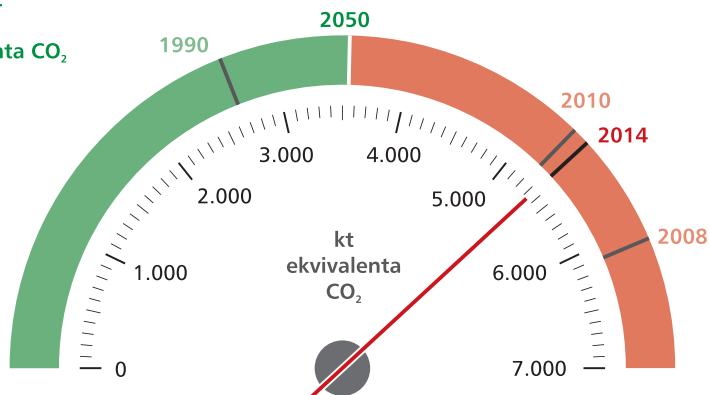
ONESNAŽEVANJE OKOLJA

Cestni promet ustvari večino emisij

Zavedati se moramo, da je avto tudi velik onesnaževalec okolja. 99 % vseh emisij CO₂ v prometu je posledica cestnega prometa. Čeprav se emisije v zadnjih letih sicer nekoliko zmanjšujejo (v 2014 je bilo emisij 5,3 milijona ton ekvivalenta CO₂), je osebni avtomobil še vedno eden največjih onesnaževalcev zraka v Sloveniji.

Povprečne vrednosti emisij CO₂ v okolje, Slovenija

Cilj 2050:
3.554 kt
ekvivalenta CO₂

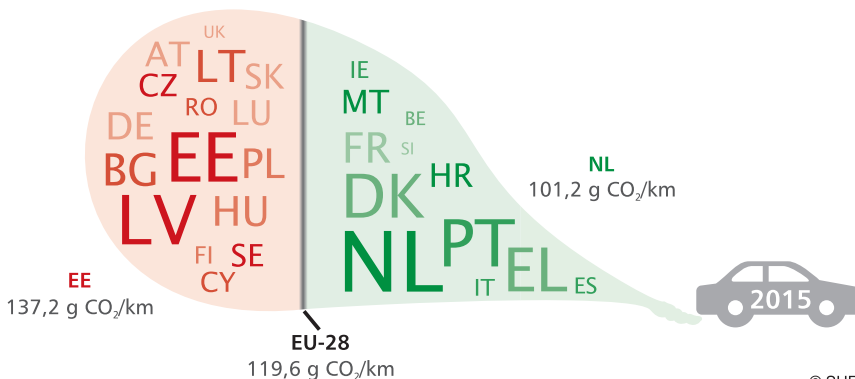
© SURS

Vir: SURS

Količina emisij v Sloveniji približno enaka povprečju v celotni EU-28

Po količini emisij CO₂, ki jih povzročijo novi osebni avtomobili, je bila Slovenija (119,2 g CO₂ na km) v letu 2015 sicer na ravni povprečja EU. Po količini, ki je bila tedaj večja od tega povprečja, so izstopale Estonija (137,2 g CO₂ na km), Latvija, Bolgarija in Litva; najnižje vrednosti tega podatka pa so izkazovale in s tem okolje kar najmanj onesnaževale Nizozemska (101,2 g CO₂ na km), Portugalska, Danska in Grčija.

V katerih državah EU-28 je povprečna vrednost emisij CO₂ iz novih avtomobilov višja in v katerih nižja od povprečja EU-28?

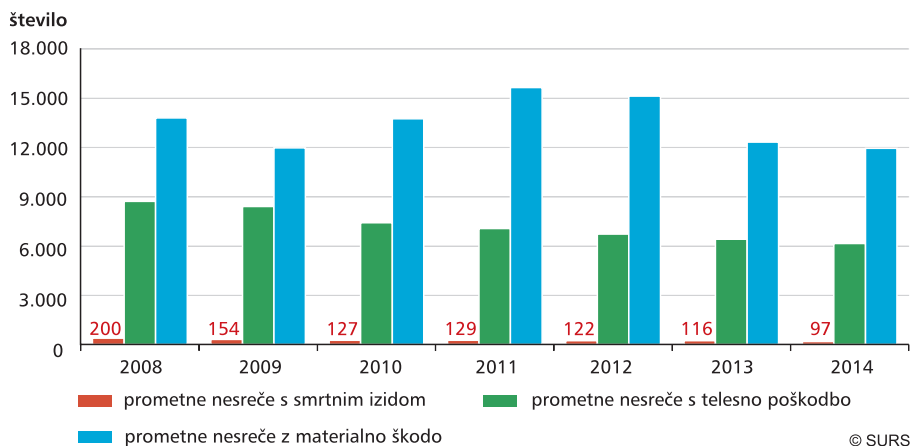
© SURS

Vir: EEA

CESTNOPROMETNE NESREČE

Cestnoprometne nesreče, Slovenija

Vir: SURS

Število cestnoprometnih nesreč sicer pada, vendar je še vedno previsoko

Cestnoprometnih nesreč je bilo po letu 2011 nekoliko manj: v 2014 jih je bilo malo čez 18.000. Največ (skoraj 64 %) se jih je zgodilo v naseljih, nato na regionalnih cestah (14 %) in na avtocestah (skoraj 10 %).

Število cestnoprometnih nesreč s smrtnim izidom se znižuje: v 2008 jih je bilo 200, v 2014 pa 97.

Udeleženci v cestnoprometnih nesrečah, Slovenija

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Število udeležencev - SKUPAJ	44.139	39.604	40.348	42.105	39.971	34.481	33.253
število udeležencev - mrtvi	214	171	138	141	130	125	108
število udeležencev s hudo telesno poškodbo	1.068	1.032	865	919	848	708	826
število udeležencev z lahko telesno poškodbo	11.341	11.082	9.451	8.754	8.300	8.034	7.394
število udeležencev brez poškodbe	31.516	27.319	29.894	32.291	30.693	25.614	24.925

Vir: SURS

Tudi število oseb, udeleženih v njih, je nižje, a bi se moralo še znižati

S številom prometnih nesreč upada tudi število udeležencev: v 2014 jih je bilo nekaj čez 33.000.

Čeprav je število udeležencev v cestnoprometnih nesrečah naraščalo do leta 2011, je število žrtev v nesrečah s smrtnim izidom v opazovanem obdobju (2008–2014) ves čas upadalo in se je v tem času znižalo za skoraj 50 % (z 214 na 108).

IZRABLJENI AVTOMOBILI

Problematika izrabljenih motornih vozil (glej tudi pojasnilo na strani 4)

Z naraščanjem števila novih registriranih osebnih avtomobilov narašča tudi delež izrabljenih avtomobilov. Zaradi nevarnih snovi, ki jih vsebujejo, spadajo med nevarne odpadke. Z vstopom Slovenije v EU je to problematiko začel urejati Pravilnik o ravnanju z izrabljenimi motornimi vozili.

Kaj je potrdilo o razgradnji?

Zadnji lastnik vozila, ki po predpisih o varstvu okolja oziroma ravnanju z izrabljenimi motornimi vozili spada med izrabljena vozila, mora ob odjavi vozila iz prometa predložiti potrdilo o uničenju vozila.

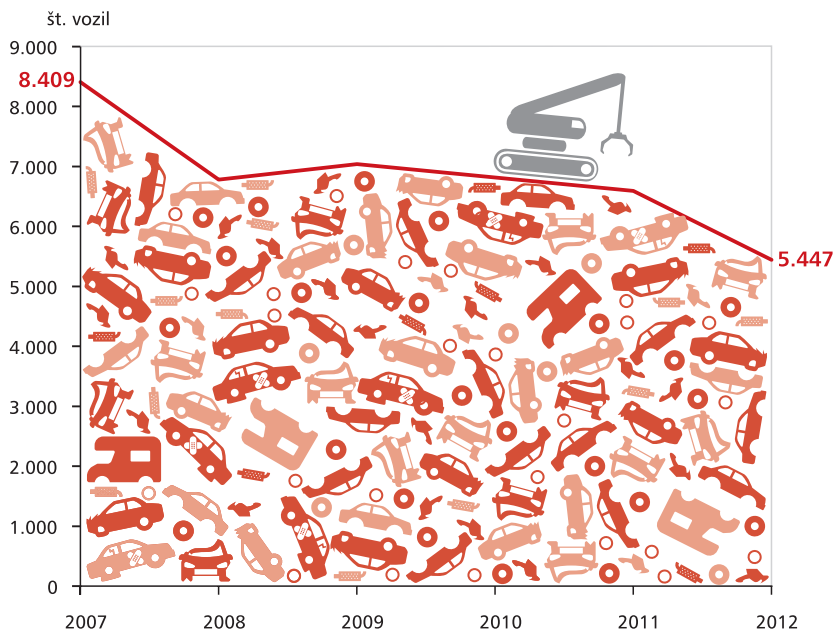
Storitev razgradnje avtomobila je za njegovega zadnjega lastnika brezplačna. Po informacijah ARSO se izrabljena motorna vozila zbirajo na prevzemnih mestih na štirih koncesijskih območjih.

Izrabljene osebne avtomobile se (lahko) reciklira in predela

Podatki o izrabljenih vozilih v Sloveniji so na voljo le do leta 2012. V obdobju, na katero se nanašajo podatki, je število izrabljenih vozil padalo (v 2012 na nekaj manj kot 5.500).

Do ponovne rabe izrabljenih vozil je v 2012 prišlo pri 10 % teh vozil. Večji del izrabljenih vozil je bil namenjen za reciklažo in predelavo. Od sestavin razstavljenih izrabljenih vozil se v največji meri reciklirajo in predelajo kovinske komponente, v manjši meri pa tudi pnevmatike, veliki plastični deli, steklo, baterije in oljni filtri.

Izrabljeni osebni avtomobili, Slovenija

© SURS

Vir: SURS

Odstranitev avtomobila je za njegovega zadnjega lastnika brezplačna

0 EUR = cena za odstranitev

Vir: SURS

OKRAJŠAVE IN MERSKE ENOTE

ACEA	European Automobile Manufacturers Association
ARSO	Agencija RS za okolje
EEA	European Environment Agency
EU-28	28 držav članic Evropske unije
NMB 95	neosvinčen motorni bencin, 95-oktanski
NMB 100	neosvinčen motorni bencin, 100-oktanski
Portal NIO SURS	Nacionalni interoperabilni okvir RS Statistični urad Republike Slovenije
%	odstotek
1.000 preb.	na tisoč prebivalcev
1.000 t ekvivalenta CO ₂	tisoč ton ekvivalenta ogljikovega dioksida
CO ₂	ogljikov dioksid
EUR	evro
g CO ₂ na km	gram ogljikovega dioksida na kilometer
km	kilometer
kt	kilo ton
l	liter
mio.	milijon
pkm	potniški kilometri
t	tona
št. reg.	število registriranih osebnih avtomobilov
 1.000 	na tisoč prebivalcev
	na gospodinjstvo

OKRAJŠAVE IMEN DRŽAV

Belgija	BE
Bolgarija	BG
Češka republika	CZ
Danska	DK
Nemčija	DE
Estonija	EE
Irska	IE
Grčija	EL
Španija	ES
Francija	FR
Hrvaška	HR
Italija	IT
Ciper	CY
Latvija	LV
Litva	LT
Luksemburg	LU
Madžarska	HU
Malta	MT
Nizozemska	NL
Avstrija	AT
Poljska	PL
Portugalska	PT
Romunija	RO
Slovenija	SI
Slovaška	SK
Finska	FI
Švedska	SE
Združeno kraljestvo	UK
Koreja, Republika	KR

VIRI IN LITERATURA

Kazalci okolja v Sloveniji. Odpadki in snovni tok. Ljubljana, Agencija Republike Slovenije za okolje. Pridobljeno 20. 1. 2017 s spletne strani <http://kazalci.arso.gov.si/?data=about>

Kazalci okolja v Sloveniji. Promet. Ljubljana, Agencija Republike Slovenije za okolje. Pridobljeno 20. 1. 2017 s spletne strani <http://kazalci.arso.gov.si/?data=about>

Ukradena vozila. Ministrstvo za notranje zadeve: Policija. Pridobljeno 27. 1. 2017 s spletne strani <http://www.policija.si/index.php/ukradena-vozila>

Monitoring CO₂ emissions from new passenger cars and vans in 2015. Copenhagen, European Environment Agency. Pridobljeno 6. 1. 2017 s spletne strani: <http://www.eea.europa.eu/publications/monitoring-co-2-emissions-from>

Final consumption expenditure of households by consumption purpose (COICOP 3 digit). Luxembourg, EUROSTAT. Pridobljeno 30. 1. 2017 s spletne strani http://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-datasets/-/NAMA_10_CO3_P3

Passenger cars in the EU. Statistics Explained. Luxembourg, EUROSTAT. Pridobljeno 20. 1. 2017 s spletne strani http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Passenger_cars_in_the_EU

Portal NIO. *Evidenca registriranih vozil - presek stanja*. Pridobljeno 5. 1. 2017 s spletne strani <http://nio.gov.si/nio/data/evidenca+registriranih+vozil+31122012>

The Automobile Industry Pocket Guide 2016–2017. Motor vehicle production in the EU. ACEA. Pridobljeno 15. 1. 2017 s spletne strani http://www.acea.be/uploads/publications/ACEA_Pocket_Guide_2016_2017.pdf

Demografsko in socialno področje. Prebivalstvo; Trg dela. *SI-STAT podatkovni portal*. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije. Pridobljeno 26. 11. 2016 s spletne strani http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Dem_soc/Dem_soc.asp

Ekonomsko področje. Rudarstvo in predelovalne dejavnosti; Poslovni subjekti; Cene; Nacionalni računi; Trgovina in druge storitvene dejavnosti; Transport. *SI-STAT podatkovni portal*. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije. Pridobljeno 25. 11. 2016 s spletne strani <http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Ekonomsko/Ekonomsko.asp>

Okolje in naravni viri. Okolje. *SI-STAT podatkovni portal*. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije. Pridobljeno 6. 1. 2017 s spletne strani <http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Okolje/Okolje.asp>

Statistics Database. Luxembourg: European Commission, EUROSTAT. Retrieved on 14. 2. 2017 from the website: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

Sličice za nekatere infografike so bile pridobljene na <http://www.flaticon.com> in <https://thenounproject.com/>.

